

РІШЕННЯ У ГОСПОДАРСЬКИХ СПРАВАХ

Визначення договору як неукладеного може мати місце на стадії укладення договору у разі, якщо сторони не досягли згоди з усіх його істотних умов, а не за наслідками виконання договору сторонами

ПОСТАНОВА

Верховного Суду України від 25 червня 2011 р.
(в и т я з)

У жовтні 2009 р. товариство з обмеженою відповідальністю «Виробнича фірма «Дніпронафта» (далі — ТОВ «ВФ «Дніпронафта») звернулося до суду з позовом до виконавчого комітету Дніпропетровської міської ради (далі — Виконком) та товариства з обмеженою відповідальністю «Комерційно-виробнича фірма «Резерв» (далі — ТОВ «КВФ «Резерв»), треті особи: комунальне підприємство «Дніпропетровське міжміське бюро технічної інвентаризації», товариство з обмеженою відповідальністю «Науково-виробничий альянс «Манхеттен», у якому просило визнати недійсним з моменту прийняття рішення Виконкомом від 19 січня 2006 р. № 202 «Про оформлення права власності ТОВ «КВФ «Резерв» на об'єкт нерухомого майна за адресою: м. Дніпропетровськ, вул. Леніна, 22» (далі — рішення № 202) та скасувати його, визнати недійсним видане 25 січня 2006 р. ТОВ «КВФ «Резерв» свідоцтво про право власності на зазначене нерухоме майно.

На обґрунтування своїх вимог позивач посилався на порушення його прав, оскільки за договором № 1-ДУ про участь у дольовому будівництві (далі — договір № 1-ДУ), укладеного 3 серпня 1998 р. між ТОВ «ВФ «Дніпронафта» та ТОВ «КВФ «Резерв», він фінансував будівництво спірного об'єкта нерухомого майна (будівлі ділового центру), вкладаючи грошові й майнові внески, та набув права власності на побудований об'єкт, а за договором уступки права вимоги, укладеного 27 липня 2001 р. між ТОВ «ВФ «Дніпронафта», ТОВ «КВФ «Резерв» та товариством з обмеженою відповідальністю «Комерційний банк «Земельний Капітал» (далі — Банк), набув прав Банку в отриманні у власність приміщень після завершення будівництва зазначеного об'єкта нерухомого майна за укладеним 27 листопада 1998 р. між ТОВ «КВФ «Резерв» та Банком договором про сумісну діяльність.

Господарський суд Дніпропетровської області рішенням від 25 січня 2010 р. позов задовольнив частково: визнав недійсними рішення № 202 та свідоцтво про право власності на нерухоме майно, в іншій частині позовних вимог відмовив.

Дніпропетровський апеляційний господарський суд постановою від 27 травня 2010 р. рішення суду першої інстанції скасував, прийняв нове рішення, яким відмовив у задоволенні позову в повному обсязі.

Вищий господарський суд України постановою від 5 жовтня 2010 р. скасував постанову Дніпропетровського апеляційного господарського суду від 27 травня 2010 р. в частині вирішення позовних вимог про визнання недійсним свідоцтва про право власності та в цій частині провадження у справі закрив, в іншій частині постанову Дніпропетровського апеляційного господарського суду від 27 травня 2010 р. залишив без змін.

Свій висновок суд касаційної інстанції обґрунтував тим, що договори про сумісну діяльність від 3 серпня 1998 р. та 27 листопада 1998 р. є неукладеними, права позивача не порушені, а обраний позивачем спосіб захисту не відповідає способам захисту цивільних прав та інтересів відповідно до ст. 16 ЦК.

У заяві про перегляд постанови Вищого господарського суду України від 5 жовтня 2010 р. з підстав, передбачених статтею 111¹⁶ ГПК, ТОВ «ВФ «Дніпронафта», посилаючись на неоднакове застосування судом касаційної інстанції положень статей 430, 431 та 432 ЦК УРСР та статей 207, 208, 355, 368, 369, 1130, 1134 ЦК, просило скасувати постанову суду касаційної інстанції та направити справу на новий розгляд. На обґрунтування заяви додані копії постанов Вищого господарського суду України від 26 серпня 2008 р. у справі № 17/161, від 1 жовтня 2009 р. у справі № 12/598/08, від 20 січня 2010 р. у справі № 50/146, від 26 січня 2010 р. у справі № 19/59пд, від 4 лютого 2010 р. у справі № 23/170, від 27 липня 2010 р. у справі 3/101, від 3 серпня 2010 р. у справі № 6/186-09/4, в яких, на думку заявника, судом касаційної інстанції по-іншому застосовані одні й ті ж норми матеріального права у подібних правовідносинах.

Вищий господарський суд України ухвалою від 8 грудня 2010 р. допустив до провадження господарську справу № 7/221-09 для перегляду

Верховним Судом України постанови Вищого господарського суду України від 5 жовтня 2010 р.

Перевіривши наведені в заяві доводи, Верховний Суд України вважає, що заява підлягає задоволенню з таких підстав.

Суди встановили, що за умовами договору № 1-ДУ, укладеного 3 серпня 1998 р. ТОВ «КВФ «Резерв» як замовником будівництва та ТОВ «ВФ «Дніпронафта», ТОВ «КВФ «Резерв» приймає ТОВ «ВФ «Дніпронафта» у дольове будівництво адміністративних приміщень, розташованих у будівлі ділового центру за адресою: м. Дніпропетровськ, вул. Леніна, 20 (у подальшому адресу змінено на вул. Леніна, 22).

Відповідно до п. 2 договору № 1-ДУ після закінчення будівництва приміщень та здачі їх в експлуатацію ТОВ «КВФ «Резерв» зобов'язалося протягом 10 днів передати ТОВ «ВФ «Дніпронафта» у власність зазначені приміщення, надати всі необхідні документи, а також сприяти в оформленні права власності на них.

Згідно з договором № 1-ДУ попередня базисна вартість приміщень становила 1 млн 846 тис. 360 грн. Якщо сума коштів, перерахованих ТОВ «ВФ «Дніпронафта» в рахунок дольового будівництва, буде перевищувати фактичну вартість будівництва, що визначається після його закінчення, ТОВ «КВФ «Резерв» зобов'язалося протягом 20 днів повернути ТОВ «ВФ «Дніпронафта» суму переоплати.

За умовами письмового довгострокового договору № 1 (далі — договір № 1), укладеного 27 листопада 1998 р. між ТОВ «КВФ «Резерв» та Банком, сторони на дольових засадах здійснюють будівництво адміністративних приміщень, розташованих у будівлі ділового центру, що входимуть до складу основних фондів замовника та виконавця. За цим договором Банк з метою участі в дольовому будівництві зобов'язався з власних коштів зробити разовий внесок у сумі 1 млн 685 тис. грн.

На ТОВ «КВФ «Резерв» договором № 1 покладені обов'язки виконувати в повному обсязі функції в частині фінансування будівництва ділового центру до введення його в експлуатацію, ведення технічного нагляду за будівництвом, здійснення контролю за оформленням актів виконаних робіт, забезпечення будівництва матеріалами та обладнанням, вирішення всіх фінансових питань, що виникають під час будівництва, оформлення акта введення будівлі в експлуатацію тощо, а після підписання акта державною комісією — протягом одного місяця передати Банку у власність адміністративні приміщення пропор-

ційно до внесених грошових коштів з урахуванням приміщень загального користування та розташування корисної площі на поверххах.

Банк 27 липня 2001 р. передав свої права та обов'язки за договором № 1 ТОВ «ВФ «Дніпронафта». Відповідно до п. 2 цього договору уступки вимоги права та обов'язки новий кредитор набуває з моменту підписання договору.

Свої зобов'язання за договорами № 1-ДУ та № 1 ТОВ «ВФ «Дніпронафта» і Банк виконали. ТОВ «КВФ «Резерв» прийняло перераховані кошти та виконало взяті на себе зобов'язання щодо організації будівництва об'єкта та оформлення акта введення його в експлуатацію. Рішенням державної приймальної комісії, яке оформлене актом від 22 серпня 2005 р. про прийняття в експлуатацію закінченого будівництвом об'єкта, будівлю ділового центру прийнято в експлуатацію.

Відповідно до ст. 153 ЦК УРСР, що була чинною на час підписання договорів № 1-ДУ та № 1, договір вважався укладеним, якщо між сторонами в потрібній у належних випадках формі досягнуто згоди з усіх істотних умов. Істотними є ті умови договору, що визнані такими за законом або необхідні для договорів зазначеного виду, а також усі ті умови, щодо яких за заявою однієї зі сторін повинно бути досягнуто згоди.

Згідно із ст. 430 ЦК УРСР за договором про сумісну діяльність сторони зобов'язуються сумісно діяти для досягнення спільної господарської мети, як-то: будівництво і експлуатація міжколгоспного або державно-колгоспного підприємства або установи (що не передаються в оперативне управління організації, яка є юридичною особою), будівництва водогосподарських споруд і пристроїв, будівництва шляхів, спортивних споруд, шкіл, родильних будинків, жилих будинків і т. ін.

При цьому для досягнення мети учасники такого договору можуть робити внески грошима чи іншим майном або трудовою участю (ст. 432 ЦК УРСР).

Статтею 431 цього Кодексу передбачено право сторін за таким договором визначитися з порядком ведення спільних справ (за загальною згодою або доручати таке ведення одному з учасників договору на підставі довіреності).

Договори про сумісну діяльність повинні укладатись у письмовій формі шляхом складання одного документа, підписаного сторонами (ст. 44 ЦК УРСР).

Висновки Вищого господарського суду України про те, що сторони не досягли згоди щодо всіх суттєвих умов договору, а саме: предмету договору (не визначили адміністративні приміщення,

які є предметом спільної діяльності), виду та обсягу внесків кожної сторони (відсутні посилання на вид і обсяг внесків ТОВ «КВФ «Резерв») та умов ведення спільних справ (не вирішили питання доручення керівництва сумісною діяльністю одному з учасників договору про сумісну діяльність) — спростовуються змістом договорів та не ґрунтуються на вимогах закону.

Фактичні дії сторін свідчать про те, що договори були укладені. А визначення договору як неукладеного може мати місце на стадії укладення договору у разі, якщо сторони не досягли згоди з усіх його істотних умов, а не за наслідками виконання договору сторонами.

Відповідно до ст. 432 ЦК УРСР майно, створене або придбане в результаті спільної діяльності учасників договору про сумісну діяльність, є їх спільною власністю. Учасник договору про сумісну діяльність не вправі розпоряджатися своєю часткою у спільному майні без згоди інших учасників договору.

Згідно із ч. 1 ст. 358 ЦК право спільної часткової власності здійснюється співвласниками за їхньою згодою.

19 січня 2006 р. за зверненням відповідача Виконком прийняв рішення № 202, яким оформив право колективної власності на будівлю ділового центру та видав свідоцтво про право власності на зазначене нерухоме майно ТОВ «КВФ «Резерв».

За таких обставин висновок Вищого господарського суду України про відсутність порушення прав позивача є необґрунтованим.

Суд касаційної інстанції при вирішенні цієї справи неправильно застосував норми матеріального права, що суперечить висновкам цього суду в інших судових рішеннях у подібних правовідносинах, зокрема, у справах № 12/598/08, № 23/170 та № 3/101.

Враховуючи викладене та керуючись статтями 111²³—111²⁵ ГПК, Верховний Суд України заяву ТОВ «ВФ «Дніпронафта» задовольнив; постанову Вищого господарського суду України від 5 жовтня 2010 р. скасував; справу направив на новий розгляд до суду касаційної інстанції.

Постанова є остаточною і може бути оскаржена тільки на підставі, встановленій п. 2 ч. 1 ст. 111¹⁶ ГПК.

РІШЕННЯ У КРИМІНАЛЬНИХ СПРАВАХ

На підставі ст. 5 КК України закон про кримінальну відповідальність, що скасовує злочинність діяння, пом'якшує кримінальну відповідальність або іншим чином поліпшує становище особи, має зворотну дію у часі, тобто поширюється на осіб, які вчинили відповідні діяння до набрання таким законом чинності, у тому числі на осіб, які відбувають покарання або відбули покарання, але мають судимість.

Неврахування судом зазначених вимог закону, а також положень ч. 3 ст. 68 КК України щодо строку або розміру кримінального покарання за вчинення замаху на злочин потягло зміну постанови суду

УХВАЛА

*колегії суддів Судової палати у кримінальних справах
Верховного Суду України від 1 березня 2012 р.
(в и т я з)*

Бабушкінський районний суд м. Дніпропетровська вироком від 11 лютого 2008 р. засудив В. за ч. 2 ст. 15 і ч. 2 ст. 188 КК до позбавлення волі на строк п'ять років.

На підставі ст. 75 КК В. звільнено від відбування покарання з випробуванням з іспитовим строком на два роки та покладено на нього обов'язки, передбачені п. 3 і п. 4 ст. 76 КК.

Цим вироком засуджено також П.

В. визнано винуватим у тому, що він, перебуваючи в стані алкогольного сп'яніння, 19

листопада 2007 р. приблизно о 23 год. 45 хв., за попередньою змовою з П. намагався викрасти належні відкритому акціонерному товариству і товариству з обмеженою відповідальністю кабельні лінії зв'язку на загальну суму 973 грн. 18 коп., однак злочин не закінчив із причин, що не залежали від його волі.

Кіровський районний суд м. Дніпропетровська постановою від 19 червня 2008 р. на підставі п. 7 Прикінцевих положень Закону від 15 квітня 2008 р. № 270-VI «Про внесення змін до Кримі-